

науковий інтерес щодо впливу національних особливостей на становлення та розвиток правосвідомості різних народів і кожної особи обумовлений процесами демократизації суспільного життя і державно-правовим реформуванням.

Підсумовуючи викладене, наведено власне визначення. *Національна правова свідомість* – це форма правової свідомості, концептуальним вираженням якої являється об'єктивне та суб'єктивне право.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Великий енциклопедичний юридичний словник / за ред. акад. НАН України Ю. С. Шемшученка. – К. : ТОВ “Вид-во “Юридична думка”, 2007. – 992 с.
2. *Дмитрієнко Ю. М.* Чому українська правова свідомість – українська? / Ю. М. Дмитрієнко // Держава і право : збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. – Випуск 44. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2009. – С. 699-708.
3. *Лукаш О. Л.* Формування правової культури студентів у трансформаційному суспільстві : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Лукаш Олена Леонідівна. – К., 2010. – 19 с.
4. Юридична енциклопедія. – В 6 т. / редкол. : Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) [та ін.]. – К. : Укр.енцикл., 1998. – Т. 5: П – С. – 2003. – 736 с.
5. *Кот М. З.* Теорія і методика виховної роботи : навчальний посібник / Кот М. З. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. – 216 с.

Постол К. А.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова (м. Київ)

РОЗВИТОК ПРАВОВИХ МЕХАНІЗМІВ ВЗАЄМОДІЇ ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА І ДЕРЖАВИ ЯК СУБ'ЄКТІВ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ – НАЙВАЖЛИВІШИЙ НАПРЯМОК ОСВІТНІХ РЕФОРМ В УКРАЇНІ

Політико-правові реформи в Україні в контексті демократизації суспільних відносин та приведення державної політики у відповідність з ціннісними орієнтирами глобалізаційних процесів людства, потребують активізації все більшої уваги, як в сфері наукового пізнання, так і в питаннях практичних втілень, проблемі модернізації правових механізмів взаємодії інститутів громадянського суспільства і держави. Загальний контекст інноваційного розвитку найважливіших сфер суспільства потребує змін в підходах, методах та принципах побудови взаємовідносин зазначених суб'єктів та вимагає визнати інститути громадянського суспільства не тільки необхідним, але й рівноправним суб'єктом для реалізації сучасної державної та суспільної політики.

В нашій державі така форма взаємовідносин у сфері освіти реалізується зі значними складнощами, оскільки національна ментальність та попередній історичний досвід відносить освітню політику до сфер управління з принципами жорсткої

субординації й централізації та залишає прийнятним твердження, що її формування, реалізація та контроль є справою виключно держави. Така модель управління освітою, звичайно, в багатьох аспектах є об'єктивно обґрунтованою та має незаперечні переваги, проте сучасні виклики розвитку людства, в першу чергу – підвищення авторитету та ролі особистості, визнання людини найвищою соціальною цінністю, вимагають модернізації багатьох аспектів освітньої галузі. По-перше, це пов'язано з тим, що освіта залишається безумовним провідним чинником формування людини як члена громадянського суспільства та розвитку правової свідомості населення, а отже повинна впроваджувати новий тип мислення та поведінки громадян держави, в тому числі, що стосуються процесу її отримання. По-друге, перетворення освітньої сфери в стратегічний ресурс економіки держави, можливість функціонування освітніх установ різних форм власності, в тому числі змішаних, розгалужені умови фінансування освітніх процесів, тенденція розвитку міжнародних зв'язків – всі ці, та інші об'єктивні фактори, пояснюють нові вимоги щодо наявності різного суб'єктного складу сучасної освітньої політики, і надання особливого статусу саме інститутам громадянського суспільства, так як необхідність залучення інтелектуального та фінансового потенціалу незалежних громадських об'єднань для розвитку освітньої галузі робить ці суб'єкти активними учасниками зазначеного процесу. Вбачається, що кінцевою метою сучасної освітньої політики є створення умов, в яких особистість, суспільство й держава стають рівноправними суб'єктами і партнерами.

Але не можна проігнорувати той факт, що для розвитку освіти як сфери багатоаспектної партнерської взаємодії, існує потреба в новій моделі її управління. Така модель управління освітою має бути демократичною та відкритою. У ній передбачається забезпечення державного управління з урахуванням громадської думки, внаслідок чого змінюються навантаження, функції, структура і стиль центрального і регіонального управління освітою [1]. Спираючись на подібні характеристики в науково-практичних матеріалах та нормативно-правових актах, використовується поняття “державно-громадська модель управління освітою”. У сутності цього поняття на сьогодні доцільно розділяти явища нових, більш демократичних відношень, погоджених взаємодій між державою та громадянським суспільством. Участь цих сторін у розв'язанні різних питань освіти, а саме управлінські аспекти цих взаємодій, які пов'язані з можливістю відповідально та результативно впливати на освітню політику, визначальним пріоритетом якої є забезпечення якості освіти на основі збереження його фундаментальності та відповідності актуальним і перспективним потребам особистості, суспільства й держави [2].

Дослідивши існуючі види державно-громадської моделі управління освітою, принципи її створення та реалізації, функції її суб'єктів, переваги в вирішенні практичних питань, можна дійти висновку, що зазначений суспільний феномен є

найскравішим прикладом багатоаспектного механізму взаємодії двох найважливіших суб'єктів сучасного суспільства – держави та інститутів громадянського суспільства.

Враховуючи наведені обґрунтування, актуальність дослідження та всебічного розвитку державно-громадської моделі управління освітою важко переоцінити. Проте, аналіз сучасного стану механізмів взаємодії держави і інститутів громадянського суспільства, як суб'єктів освітньої політики, дозволяє зробити висновок, що попри зусилля органів управління освітою та заінтересованості більшості суб'єктів недержавного сектора, наявні приклади їх впровадження на усіх рівнях системи освіти та достатньої кількості сформованих інституцій, в Україні ці явища ще не набули системного характеру, не стали основою процесу формування та реалізації освітньої політики, не сприймаються більшістю учасників освітнього процесу.

Така ситуація, на нашу думку, пов'язана, перш за все, з недостатнім розвитком нормативно-правового механізму взаємодії інститутів громадянського суспільства та держави, в тому числі щодо освітньої сфери. Саме відсутність закріплення в чинному законодавстві необхідних та достатніх повноважень громадських освітніх інституцій для впливу на освітню політику в державі, робить їх діяльність малоефективною і найчастіше формальною. Отже, зміст державно-громадського управління освітою, а саме – порядок створення та організації діяльності громадських органів управління освітою, принципи їх роботи, порядок розподілу функцій і повноважень між суб'єктами, врегулювання питань контролю за діяльністю всіх суб'єктів й їх відповідальності, повинен бути закріплений на усіх рівнях законодавства, і перш за все для того, щоб ця модель стала дієвим організаційно-правовим механізмом взаємодії інститутів громадянського суспільства та держави і виконувала провідну роль у впровадженні найактуальніших політико-правових реформ в Україні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Андрущенко В. Державно-громадський характер управління освітою // Вища освіта України. – 2011. – № 3. – С. 5-8.
2. Михайленко О. Державно-громадське управління освітою // Директор школи Україна. – Київ, 2007. – № 1. – С. 46-51.

*Рябченко Т. О.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова (м. Київ)*

ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕФЕРЕНДУМУ ЯК ФОРМИ ПРАВОТВОРЧОСТІ В УКРАЇНІ

Сучасне українське суспільство є свідком радикальної зміни цінностей, коли відбувається становлення системи нових взаємозв'язків та правової рівноваги між